

Donderdag 30 oktober 2025
13:30 – 17:30 uur

Cultuurhistorisch Centrum De Tiid
Jongemastraat 2, 8701 HZ Bolsward

Symposium 100 jaar advisering over de schoonheid van Fryslân

Samen kijken we terug en vooruit

Wat in 1925 begon als de 'Provinciale Friesche Adviescommissie ter wering van inbreuk op de schoonheid van stad en land' is via de Provinciale Schoonheidscommissie uitgegroeid tot de huidige Adviescommissie Omgevingskwaliteit van de Friese gemeenten. In 2025 vieren we deze mijlpaal met een feestelijk jubileumprogramma.

Op donderdagmiddag 30 oktober organiseren wij een symposium over behoud en bevordering van de schoonheid van Fryslân. Tijdens het symposium blikken we 100 jaar terug, is er vanuit landelijk perspectief aandacht voor een nieuwe bouwcultuur en kijken we vooruit naar de toekomst van omgevingskwaliteit in Fryslân.

U bent van harte welkom in Cultuur Historisch Centrum De Tiid in Bolsward. Vooraf zijn er ook rondleidingen door het voormalig stadhuis van Bolsward en in de Broerekerk. Uw aanwezigheid stellen wij zeer op prijs.

Hein de Haan
voorzitter Algemeen Bestuur
hûs en hiem

Donderdag 30 oktober 2025
13:30 – 17:30 uur

Cultuurhistorisch Centrum De Tiid
Jongemastraat 2, 8701 HZ Bolsward

PROGRAMMA

11-12:30 uur	Rondleidingen
Door het voormalig stadhuis en de Broerekerk
13:30 uur	Inloop symposium
Ontvangst met koffie en thee in het auditorium
14:00 uur	Welkomstwoord
Bauke Dam, wethouder Súdwest-Fryslân
en lid van het Dagelijks Bestuur van hûs en hiem
14:10 uur	Opening
Dagvoorzitter Nelleke Linthorst, planoloog BûgelHajema
14:20 uur	Schaarste en overvloed
Francesco Veenstra, Rijksbouwmeester
15:00 uur	Van object naar omgeving
Meindert Schroor, bureau Varenius
15:30 uur	Pauze
16:00 uur	Op de schouders van reuzen staan
Bas Schout en Ingrid van de Vegte, opstellers van het
advies over het sturen op omgevingskwaliteit in Fryslân
17:00 uur	Gesprek met de zaal
O.l.v. dagvoorzitter Nelleke Linthorst
17:15 uur	Afsluiting
Hein de Haan, voorzitter Algemeen Bestuur hûs en hiem
17:30 uur	Borrel en hapjes
18:30 uur	Einde

Over de sprekers en hun bijdrage

Francesco Veenstra

Francesco Veenstra (Leeuwarden, 1973) is sinds 1 september 2021 Rijksbouwmeester en als zodanig voorzitter van het College van Rijksbouwmeester en Rijksadviseurs (CRa). De Rijksbouwmeester heeft als adviseur van het Rijk een onafhankelijke positie. Samen met de Rijksadviseurs voor de fysieke leefomgeving adviseert de Rijksbouwmeester het Rijk gevraagd en ongevraagd over kwesties van ruimtelijke kwaliteit. Het College adviseert over de urgente thema's van nu: van transformatie, infrastructuur en de complete stad, tot nieuwe cultuurlandschappen en de energietransitie. Ook speelt de Rijksbouwmeester een belangrijke rol in het aanjagen van het vakdiscours. Francesco is medeoprichter van Vakwerk architecten in Delft.

Schaarste en overvloed

We lijken te leven in tijden van schaarste. Schaarste aan betaalbare woningen, energie-aansluitingen, arbeidskrachten, grondstoffen, bouwmaterialen en ga zo maar door. Schaarste ook aan schone lucht en drinkwater, natuur, stilte en biodiversiteit. En zelfs op sociaal vlak is er schaarste: we hebben geen tijd voor onszelf en voor elkaar, voor 'mienskip' en solidariteit. Maar tegelijk zien wij ook iets anders: naast schaarste is er, althans in het Westen, overvloed. Overvloed aan voedsel, aan gebouwen en zelfs aan geld – ook al is die overvloed ongelijk verdeeld. We hebben overvloed aan werk. En zeker ook overvloed aan onbenutte kennis en talent, aan betrokkenheid en bereidheid de handen uit de mouwen te steken. Die overvloed zien wij als een enorme kans.
(Uit: Gedeelde grond, agenda CRa 2025-2029)

Om in het hier en nu betere beslissingen te kunnen nemen moeten we grotere betekenis geven aan het verleden en betere inzichten verkrijgen over de toekomst. Gedeelde grond is wat ons al generaties verbindt. Zowel fysiek en ruimtelijk als cultureel en emotioneel. In mijn bijdrage aan het jubileumsymposium van hûs en hiem ga ik in op wat onze gedeelde grond is en hoe 'schoonheid' (Skjintme) ons kan helpen de overvloed die tot onze beschikking staat weer te durven zien en te kunnen benutten.

Dr. Meindert Schroor

Dr. Meindert Schroor (Harlingen, 1955) is directeur en medevennoot van bureau Varenius, een onderzoeksbureau op het gebied van de geografie en de cultuurhistorie in Leeuwarden. Meindert was hoofdredacteur van de Nieuwe Encyclopedie van Fryslân, redacteur van verschillende tijdschriften (De Nieuwe Geografenkrant, Noorderbreedte) en van enkele Bosatlassen Fryslân en De Wadden). Meindert is voorts auteur van meer dan vijftig boeken, bronnenpublicaties en atlassen op het gebied van landschap, demografie, waterstaat, volkshuisvesting en steden in met name Fryslân en Groningen. Van 2016-2018 was Meindert burgerlid van de Centrale Adviescommissie van hûs en hiem.

Van object naar Omgeving: (Ruim) een eeuw advisering over de schoonheid van Fryslân

Voorloper van de Adviescommissie Omgevingskwaliteit van de Friese gemeenten is de in september 1925 ingestelde Provinciale Friesche Adviescommissie ter wering van inbreuk op de schoonheid van stad en land. Meindert Schroor schetst in de jubileumpublicatie *Van object naar omgeving* haar ontstaan en ontwikkeling

tegen zowel een landelijke als provinciale achtergrond. Friesland was er vroeg bij. Ruim zelfs, zoals de toevoeging aan de ondertitel aangeeft, want hoofdstad Leeuwarden was de provincie al in 1914 als eerste stedelijke gemeente voorgegaan met een gemeentelijke schoonheidscommissie. Naast het objectgerichte detailwerk van erkers, dakkapellen en gevelindeling hebben de leden van de adviescommissie van meet af aan oog gehad voor de ruimere omgeving. Dat blijkt uit hun bemoeienis met zomerhuizen, reclame-uitingen en dempingen tot en met de hedendaagse aandacht voor het behoud en de bevordering van de ruimtelijke kwaliteit van Friesland.

Bas Schout en Ingrid van de Vegte

Bas Schout is planoloog met landelijke ervaring in het vormgeven van omgevingskwaliteit in beleid en uitvoering. Ingrid van de Vegte is voormalig directeur van Planbureau Fryslân en nu actief in diverse samenwerkingsvraagstukken in de regio, onder andere als voorzitter van de Friese Energie Alliantie. Bas en Ingrid zijn projectleiders van een verkenning en opstellers van een advies over het sturen op omgevingskwaliteit in Fryslân.

Op de schouders van reuzen staan

Met de komst van de Omgevingswet is omgevingskwaliteit in Fryslân een centrale opgave. Het gaat daarbij om het brede belang van cultureel erfgoed, architectuur, stedenbouw, landschap en natuur. Voor overheden roept dit de vraag op hoe zij hiermee om moeten gaan en wat daar voor nodig is. In opdracht van de Provincie Fryslân, Vereniging Friese Gemeenten, hûs en hiem en De Friese Aanpak is onderzocht hoe een kwaliteitscultuur in Fryslân verder ontwikkeld kan worden en hoe deze bestuurlijk

en organisatorisch kan worden verankerd. De afgelopen jaren zijn belangrijke stappen gezet – verschillende rapporten, initiatieven en samenwerkingen hebben een fundament gelegd. Het advies bouwt daarop voort: het is een pleidooi voor versterking van de kwaliteitscultuur waarin brede betrokkenheid, samenwerking en een gedeelde visie centraal staan. Dit is het moment om daar keuzen in te maken. Een Moai Fryslân, van, voor en met iedereen.

Nelleke Linthorst (dagvoorzitter)

Nelleke is planoloog en werkt als Adviseur voor de leefomgeving / Adviseur communicatie bij BügelHajema. Zij is altijd geboeid door onze ruimtelijke omgeving en hoe die voortdurend transformeert en zich verder ontwikkelt. Geografie stroomt door haar bloed, met een overgrootvader die als geograaf de eerste Bosatlas maakte. Bij BügelHajema heeft Nelleke zich ontwikkeld als projectleider, ze werkt aan diverse ruimtelijke plannen. Bij deze plannen staat communicatie in woord en beeld centraal. Nelleke schrijft teksten en maakt projectwebsites. Ze helpt daar waar nodig om de boodschap voor het voetlicht te brengen.

Ze begeleidt regelmatig (keukentafel)gesprekken om met tafelgenoten te komen tot een gedragen (ruimtelijke) oplossing. Ze doet dit onder meer als voorzitter bij het door hûs en hiem georganiseerde project Nije Pleats. Nelleke is lid van het Dagelijks Bestuur van hûs en hiem. Daarnaast begeleidt ze bewonersavonden en informatiemomenten. In haar werk is ze recht voor haar raap, maar oprecht begaan. Nieuwsgierig naar de vraag achter de vraag en op zoek naar de simpele oplossing.